

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Materialisation of fixed media music

Anvaritutchi, S.

Citation

Anvaritutchi, S. (2024, June 25). *Materialisation of fixed media music*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3765322>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3765322>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

In dit proefschrift onderzoek ik de publieke presentatie van *fixed media* elektroakoestische muziek, alsmede de performatieve kwaliteiten die nodig zijn bij het daadwerkelijk tot klinken brengen van dergelijke muziek. Het onderzoek gaat in op de vraag waarom de publieke presentatie van *fixed media* composities de enige manier is om deze muziek optimaal te ervaren. De afgelopen decennia ging de meeste aandacht van academisch werk uit naar de *productie* van deze muziek; minder aandacht werd besteed aan de publieke presentatie ervan. Dit proefschrift reflecteert daarom op de uitvoeringspraktijk van *fixed media* muziek, muziek waarbij vooraf gecomponeerde elektroakoestische muziek wordt gepresenteerd via luidsprekers in een concertzaal.

Het proefschrift heeft een schriftelijk deel met drie hoofdstukken en een audiovisueel deel bestaande uit een video met een meerkanaals soundtrack. Het ene deel is noch een illustratie van, noch een commentaar op het andere: beide zijn in gelijke mate belangrijk als resultaat van dit onderzoek.

In hoofdstuk 1 van het geschreven deel bespreek ik de idiosyncratische kenmerken van *fixed media* muziek en verken ik de verbanden tussen het compositieproces en de uitvoeringspraktijk. Ik reflecteer op de verschillende performatieve uitdrukkingvormen bij het maken en presenteren van dergelijke muziek, en beweer dat het compositieproces en de uitvoering beschouwd kunnen worden als componenten van één continuüm. In dit hoofdstuk onderstreep ik ook het belang van publieke presentaties van deze muziek, waarbij ik onderzoek hoe de afwezigheid van activiteiten op het podium (zoals het bespelen van een instrument of het zingen) het bewustzijn van de eigen lichamelijke van de luisteraars in het hier en nu van de concertsituatie verhoogt, wat een extra kwaliteit aan de *live* situatie geeft. Een dergelijk perspectief verlegt de focus van de (vermeende) onveranderlijkheid van de muziek naar de diversiteit en rijkdom van de luisterervaringen die het kan voortbrengen.

Hoofdstuk 2 gaat in op de concertsituatie van *fixed media* muziek in relatie tot het begrip *atmosfeer*. Ik put voornamelijk uit het werk van de Duitse filosoof Gernot Böhme, die atmosfeer inbrengt om het concept esthetica opnieuw te denken. Atmosfeer bevindt zich voor Böhme in een soort tussenruimte: het is geen subjectief en psychologisch fenomeen, noch een volledig objectieve kwaliteit van dingen en hun omgeving. In dit licht wordt de ervaring van muziek holistisch gevormd door een synergie tussen de verschillende elementen (of 'sfeermakers') die deel uitmaken van de concertsituatie. Zo wordt bijvoorbeeld de rol van verlichting en de beperkte rol van het visuele besproken in de akoestische situatie, dat wil zeggen een situatie waarin de geluidsbron is verborgen of afgedekt door het elektroakoestische medium. Met dit nieuwe perspectief verandert de ontologische status van een compositie in een *actualisatie* die plaatsvindt in een bepaalde atmosfeer, in plaats van voltooid te zijn zodra de geluidsbestanden hun definitieve vorm hebben bereikt in de studio.

Aan de hand van mijn eigen praktijk als componist en uitvoerder van *fixed media* muziek, bespreek ik in hoofdstuk 3 verschillende praktische kwesties rond het componeren van *fixed media* muziek en de presentatie ervan in het openbaar. De rol van ruimte als muzikaal element en het belang hiervan bij het componeren en uitvoeren van muziek in het algemeen en bij *fixed media* muziek in het bijzonder, worden besproken via het concept *spatial polyphony*. *Spatial polyphony* kan een nieuwe dimensie introduceren in het creëren en ervaren van een polyfone

textuur door de organisatie van gelijktijdige muzikale gebeurtenissen in een ruimte, die (analoog aan de meer traditionele definitie van polyfonie) zowel afzonderlijk waarneembaar als structureel verbonden zijn. Dit motiveert vervolgens het gebruik van een meerkanaals geluidssysteem op een meer muzikale manier *tijdens* het ontwikkelen van het muzikale materiaal, in plaats van dat het ruimtelijke aspect iets is dat aan het einde van het compositieproces wordt toegevoegd. Vervolgens stel ik het concept *post-mix* voor als een praktische en performatieve benadering van het componeren en uitvoeren van *fixed media* muziek, waarbij het componeren voor een groter aantal kanalen dan het aantal kanalen dat gebruikt zal worden in de uitvoering meer flexibiliteit biedt in het aanpassen van een compositie aan verschillende omstandigheden. Aan de hand van een case study laat ik zien hoe *post-mixing* zich kan lenen voor het genereren van verschillende auditieve resultaten, waarbij de eigenheid van de compositie toch behouden blijft. In dit derde hoofdstuk onderzoek ik naast het gebruik van luidsprekers ook alternatieve geluidsbronnen voor het hoorbaar maken van elektroakoestische klanken, en hoe deze het muzikale materiaal vorm kunnen geven. In mijn *Broken Ensemble* project gebruik ik bijvoorbeeld kapotte instrumenten in combinatie met *transducers* als luidsprekers om geluiden tot klinken te brengen. Tot slot bespreek ik de activiteiten van *Azimuth*, een initiatief opgericht door mijzelf en twee collega's, als platform voor het presenteren en promoten van meerkanaals elektroakoestische muziek. De ervaringen met *Azimuth* hebben me mede in staat gesteld om me bezig te houden met de vele vragen die in de loop van dit onderzoeksproject naar voren kwamen, en om de concepten en bevindingen ervan in de praktijk te onderzoeken.

De audiovisuele component verkent het onderwerp van mijn proefschrift via de mogelijkheden van het audiovisuele medium. Het bevat interviews met een aantal prominente musici/componisten, de documentatie van hun aanpak in het presenteren van *fixed media* muziek, maar ook meer abstracte en 'atmosferische' visuele elementen begeleid door een meerkanaals soundtrack. Door het bij elkaar brengen van een presentatie van *fixed media* muziek en elementen die eigen zijn aan het genre documentaire, wil ik een ervaring mogelijk maken van het luisteren naar *fixed media* muziek en tegelijkertijd verschillende concertsituaties en sferen demonstreren. De audiovisuele component belicht verschillende benaderingen van het publiekelijk presenteren van dergelijke muziek, laat het proces van voorbereiding zien, en bevat dialogen met vakgenoten. Het audiovisuele formaat biedt daarbij ook creatieve mogelijkheden voor zelfreflectie, zodat het resultaat zowel een meerkanaals compositie is als een poëtische reflectie op dat medium.

In algemene zin heeft het onderzoek waardevolle inzichten opgeleverd aangaande de aard en het potentieel van het denken over *fixed media* muziek in termen van performativiteit en actieve betrokkenheid van het publiek, vooral door het inbrengen van het concept atmosfeer. Deze inzichten hebben op hun beurt de zich nog steeds ontwikkelende concepten opgeleverd die een belangrijk aspect zijn gaan vormen van mijn compositorische werk: *spatial polyphony* en *post-mix*. Deze concepten hebben ook een meer algemene relevantie voor het theoretische onderzoek naar en praktische mogelijkheden van meerkanaals *fixed media* muziek, wat hopelijk een zinvolle bijdrage zal leveren aan de discussie over dit nog jonge gebied van compositorisch en technisch denken en doen. Daarnaast kan de audiovisuele component van dit proefschrift een nieuwe weg openen in artistiek onderzoek door de mogelijkheden van dit medium te laten zien, specifiek op het gebied van muziek.